

MAKAI ÉVA

Összefoglaló a „Mindig árnyékban” címmel rendezett szakmai tanácskozásról

NAPLÓ

A Magyar Pedagógiai Társaság Gyermekérdekek Szakosztálya – Korcak Munkabizottság a fenti címmel szervezett ülést 2024 december 5-én. Az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karával együttműködésben megtartott rendezvényen vitaindító előadásokkal tettek kísérletet a magyar társadalom veszélyeztetett gyermekcsoportjai helyzetének áttekintésére.

Az ülés levezető elnöke, a jelen beszámolót is jegyző *Makai Éva* bevezetesképpen a közelgő Emberi Jogi Világnaphoz kapcsolta az eseményt, és megidézte az éppen a tanácskozást megelőző napon történt tragikus eseményt, a Szegeden frissen bezárt Wesley iskola volt tanulójának a jelenlegi iskolájában elkövetett öngyilkossági kísérletét. Janusz Korczakot idézte: „Nincsenek gyermekek, emberek vannak...”¹ Majd így folytatta: „Miért van az, hogy a gyermek az egyik nevelő szemében rossz, a másikéban jó? Uniformizált erőnyeket és pillanatokat követelünk, méghozzá a mi mintáinknak és elképzeléseinknek megfelelően. Találunk-e a történelemben hasonló zsarnokságra példát? Elszaporodott a Nérók nemzetsége!”²

A megnyitót követték az előadók, akik a nevelésügy sokszínűségét reprezentálták

(egyházi, alapítványi, állami intézmények, köznevelési és felsőoktatási intézmények).

Pizarro-Iványi Júlia, a kezdetben a MÁV-telepen működő, majd a József Attila lakótelepre költöző Wesley János Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium egykori vezetőjeként *A szőnyeg alatt* címmel tartott előadásában arról a berekesztett innovációról számolt be, amely az egykori MÁV-telepi általános iskolában kezdődött, és immár húsz éve zajlott egészen addig, amíg az iskolát közvetlenül az idei tanérvnyítás előtt a kormányhivatal váratlanul be nem záratta. A MÁV-telepi iskolában a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett vagy sajátos nevelési igényű, zömében roma gyerekekkel tudatosan Korczak szellemében folytatták a helyreállító-fejlesztő pedagógiai munkát. Az iskolában tartózkodás örömet, az önmagukra ismerés, a társas tanulás felelősségét kínálta biztató sikerekkel az elkötelezett tanári kar, miközben ők is sokat tanultak arról, hogyan és mitől válhat sikeressé, örömtelivé a speciális gyermekcsoporttal folytatott munka.

Kerényi Mari, a Zöld Kakas Líceum alapítója „iskolacsinalóként” mutatta be magát. Intézményüknek azt a vonását emelte ki, hogy benne kisiskolástól érettségi utáni

¹ Janusz Korczak (1982): *Hogyan szeressük a gyermekeket*. Tankönyvkiadó, Budapest, 136. o.

² Janusz Korczak (2006): *A gyermek joga a tisztelethez*. Magyar Pedagógiai Társaság Janusz Korczak Munkabizottság, Budapest, 36. o.

szakképzésben részt vevő ifjakig együtt tanulnak a nemzedékek. Tanulóik zömében olyanok, akiket „kivetett magából” a közoktatás – az „oktatási menekültek” –, vagy akiknek a szülei, illetve akár saját maguk tudatosan mondtak nemet a közoktatás diszfunkcióira. A Zöld Kakasban a pedagógiai munkát a belső hajtóerőre alapozzák: a tanulókat az egyéni, olykor egészen különös és különösen magas szintű érdeklődésre alapozott fejlesztéssel segítik. Nem évfolyamok szerinti osztályok alkotják a tanulóközösséget, hanem projektekre szerveződő tanulócsoporthoz. Megvalósítják a differenciált értékelést is. Amennyiben egy tanuló egy hagyományos tanterv szerinti tantárgy éves követelményeinek megfelel, abból a tárgyból az adott ponton lezárják az éves előmenetelét. Éves bizonyítványt akkor kap – egyéni tempóban haladva –, amikor minden, az adott évfolyamra előírt követelménynek megfelel.

Perlusz Andrea, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar dékánhelyettese a sajátos nevelési igényűvé (SNI-vé) válás több okát sorolta, de ezek közül is kritikusan kiemelte, hogy „a mai iskola termeli ezeket a gyerekeket”. Híter tett a szakszerű integráció elvének és gyakorlatának érvényesítése mellett. Azt csak remélni tudta, hogy a hazai közoktatás világában az inklúzió kultúrája meghonosodhat.

Szűgyi Jerne, Kunszentmiklóson dolgozó iskolapszichológus előadásában – egy járás adataira építve – súlyos tényekkel világította meg a gyerekvilág drámai helyzetét. A korai, egységes iskolakezdet ártó következményeiről, anomáliáiról is szólt. Bemutatta továbbá az SNI gyerekek ellátásának adminisztratív gátjait (így pl. azt, hogy a lakóhelyről a

szakszerű ellátást biztosító másik településre való eljutáshoz a szülő csak egy oda-vissza útra szóló utalványt kap, így a tanulási idő teljes hosszára maga is a helyszínen maradáshoz kötött, hiszen sok családnak további utazásra már nincs fedezete). Szó esett a szülőkkel alakított kapcsolat nehézségeiről is. Az előadó záró szavaiban kimondta: nem látja az alagút végét.

A kapcsolódó vitában érvek és ellenérvek hangzottak el arról, hogy a pedagógustársadalom fásultsága, visszafogott innovativitása feloldható-e. *Erdélyi László* Heves vármegyei gyógypedagógus Korczak szavaival érvelt: megszólíthatóak a pedagógusok. Többen árnyalták, pontosították a gyógypedagógiai ellátásról alakuló képet. Szó esett arról a helytelen nézetről, hogy a cigány gyerekek „ingerszegény” környezetből érkezének az iskolába. Ingereik lehetnek éppen mások, mint a középosztályi gyermekeké; egy adaptív iskolának e sajátosságokhoz kellene alkalmazkodnia. Az ülés levezető elnöke átadta Bódis Kriszta (Van Helyed Alapítvány) üdvözlését is, aki elfoglaltságai miatt nem tudta elfogadni az előadásra való felkérést.

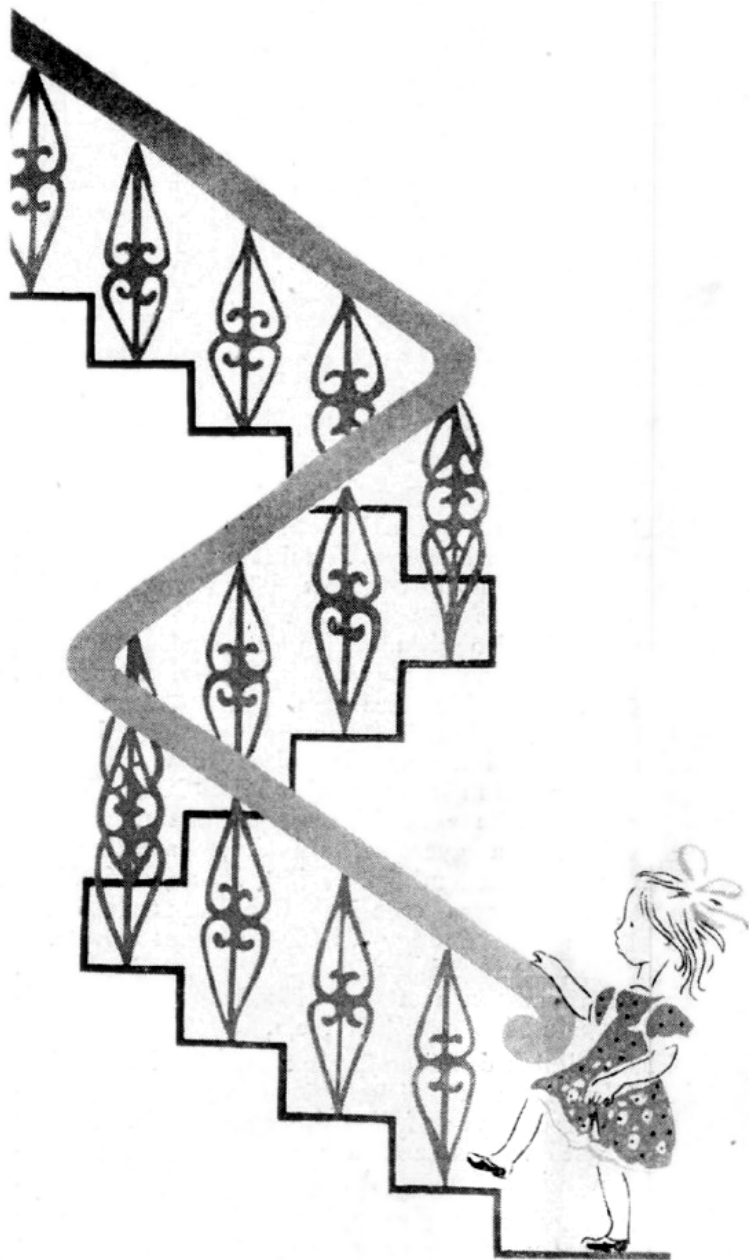
Zárszávaiban az elnök újra Korczakot idézte biztatásul és reményt keltően:

„A hosszú évek óta végzett munka egyre jobban megerősített abban, hogy a gyermekek megérdemlik a tiszteletet, bizalmat, jóindulatot, hogy jó velük lenni a szelíd megérzések, az első üde erőfeszítések és rácsodálkozások, a tiszta, világos örömök derűs légkörében, hogy a velük végzett munka vidám, gyümölcsöző és szép.”³

³ I. m., 22. o.

Az ülésnek sok résztvevője volt, az MPT-ből képviselte magát a szervező szakosztályon kívül a KORISME (Korai Iskola-elhagyás Megelőzéséért) Szakosztály, a

Kalokagathia Szakosztály, a Kisgyermeknevelési Szakosztály és a Családpedagógiai Szakosztály is, valamint megtisztelte az ülést Horgas Péter, a Civil Bázis vezetője.

„Franciska Themerson
angol gyerekkönyvéből”